

חולין דף קכ"ב

למדנו במשנה, שלשיטת רבי יהודה, אלל המכונס אם יש בו כזית במקום אחד חייב עליו אם נכנס למקדש לאחר שנטמא ממנו באכילה. אמר רב הונא, דין זה הוא רק במידה וגילה בדעתו מתחילה שכנסו ולא בטלו⁷⁴⁵. אבל נתכנס מאליו, אינו מטמא כיון שיש לו שם של עור.

ואמר רב הונא, שני חצאי זיתים שישנן על גבי העור, העור מבטלן. ומבררת הגמרא כמי אמר כן. אם כרבי ישמעאל הסובר במשנה לקמן שעור שהיו עליו שני חצאי זיתים, מטמאין במשא שכן נשא כזית נבלה, משמע ש'לא מבטל עור', ואם כרבי עקיבא באותה המשנה, הרי אמר שמבטל עור? אומרת הגמרא, שאמר כן לשיטת רבי ישמעאל. ומשמיענו שלשיטתו 'לא מבטל עור' רק אם 'פלטתו חיה' שנעשה שלא מדעת, אבל אם נעשה מדעת על ידי חיתוך סכין, בטל.

לר"ע עור מבטל כין בפלטתו ומקשה הגמרא ממה שנינו בברייתא, רבי יהודה סכין ובין בפלטתו חיה אומר, האלל המכונס, אם יש כזית במקום אחד, חייבים עליו. ואמר רב הונא, זה רק אם כנסו לאחר הפשט שגלה דעתו שלא בטלו מתחילה, אבל אם לא כנסו אינו חייב, משמע שעור אינו בטל אפילו בחתכו בסכין. אם נאמר שלרבי ישמעאל עור אינו בטל אפילו בחתכו בסכין, רבי הונא סובר כרבי ישמעאל. אבל אם נאמר שרבי ישמעאל מודה בפלטתו סכין שמבטל עור, כמי סובר רב הונא שהעמיד את מחלקתם של רבי יהודה וחכמים במשנה בשני חצאי זיתים? אלא אומרת הגמרא, מוכח שגם בפלטתו סכין סובר רבי ישמעאל שעור לא בטל. ורב הונא שאמר שאם חישב עליו העור מבטלו, זה כרבי עקיבא. שואלת הגמרא, מה החידוש בזה? ומבארת הגמרא, שהשמיע שלרבי עקיבא עור מבטל בין פלטתו סכין ובין פלטתו חיה. ומוכח לומר כן, ששנינו בסיפא, מפני מה רבי עקיבא מטהר בעור? מפני שהעור מבטלן.

משנה

745 כגון שכנסוהו תינוקות או חיה אחר הפשט. רש"י.

אלו שעורותיהן מטמאים כבשרם: עור

האדם, עור חזיר של ישוב שהוא רך ונאכל,

רבי יהודה אומר אף עור חזיר הבר. ועור הרך שבדבשת של הגמל, ועור

הרך שבראש העגל, ועור הפרסות, ועור בית הרחם, ועור השליל, ועור

של תחת האליה, ועור האנקה הכח הלטאה והחומט. רבי יהודה אומר,

הלטאה כחולדה שאינו נחשב כמבשרה. וכל העורות הללו אם עבדן

או ששטחם לדרוס עליהן ברגלים, נעשה 'עור' ובטלו מתורת 'בשר'

וטהורים, חוץ מעור האדם. רבי יוחנן בן נורי אומר, שמונה שרצים יש

להן עורות, ואין מטמאים כבשרם.

גמרא

אמר עולא, מהתורה עור האדם טהור ואינו

דין עור אדם מהתורה

נחשב ל'בשר'. ומה טעם אמרו 'טמא'? גזירה

שלא אדם ישתמש בעורות אביו ואמו שטיחים וריפוד למטתו ולקתדרא.

ויש ששנו את זה על הסיפא: 'ואם עיבדן טהורין חוץ מעור אדם', אמר

עולא, דבר תורה עור אדם שעבדו טהור, ומה טעם אמרו 'טמא'? גזירה

שלא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין. ומבאר הגמרא, שמי ששנה

זאת על הרישא, ודאי שאם עיבדו טהור מהתורה. אבל מי ששנה זאת על

הסיפא, רק אם עיבדו טהור מהתורה אבל אם לא עבדו סובר שטומאתו

מן התורה.

מבאר הגמרא, שהמחלוקת במשנה לגבי עור חזיר הבר, האם רק של

ישוב רך אבל של חזיר בר קשה ואינו כבשר, ורבי יהודה סובר שאף הוא

רך.

שואלת הגמרא, כמה שיעור 'גמל הרכה'? אמר עולא אמר רב יהושע

בן לוי, כל זמן שלא טענה משוי. הסתפק רבי ירמיה, הגיע זמנה לטעון

ולא טענה, האם נחשב לרך? ואביי הסתפק: מה הדין אם לא הגיע זמנה

לטעון וטענה, האם נחשב כעור קשה? ונשאר הגמרא בתיקו.

ישב ריש לקיש והסתפק, כמה 'גמל הרכה'?

תקיפי ארץ ישראל וחסידי בבל

אמר לו רבי ישמעאל בר אבא, כך אמר רבי

יהושע בן לוי, כל זמן שלא טענה. אמר לו: 'בשכר שאמרת לי דבר

טעם, שב מולי ויישר כחך'. רבי זירא ישב בבל, והסתפק: כמה 'גמל הרכה'? אמר לו רבין בר חנינא, כך אמר עולא בשם רבי יהושע בן לוי, כל זמן שלא טענה. ורבין חשב שרבי זירא לא שמע וחזר על דברו. אמר לו רבי זירא: דבר חידוש אחד היה בידך שאין בידינו הרי אמרתו, ולמה תחזור ותשננו פעם שניה להראות חכמתך!. ומסיימת הגמרא, בא וראה מה בין התקיפים של ארץ ישראל, שריש לקיש גידלו והושיבו לפניו, לבין חסידי בבל שהוא רבי זירא שהכסיף את רבין⁷⁴⁶.

עוד למדנו במשנה שעור הראש של העגל הרך, דינו כבשר. וכמה 'עגל הרך'? עולא אמר בן שנתו, רבי יוחנן אמר כל זמן שיונק⁷⁴⁷. הסתפקו חכמי הישיבה, האם עולא דיבר בבן שנתו והוא שיונק⁷⁴⁸, ואמר רבי יוחנן 'כל זמן שיונק' ואפילו לאחר שנתו? או דלמא שעולא אמר בן שנתו, בין יונק ובין שאינו יונק, ואמר לו רבי יוחנן, צריכים אף הנקה, בן שנתו והוא שיונק? ומביאה הגמרא ראייה ממה שאמר רבי יוחנן, כל זמן שיונק. משמע שבא להוסיף. ואכן כך נשאר הגמרא למסקנה.

שאל ריש לקיש את רבי יוחנן, עור הראש של עגל הרך של עגל הרך מהו שיטמא? אמר לו, אינו מטמא. אמר לו, לימדתנו רבינו 'אלו שעורותיהן כבשרן ... ועור הראש של עגל הרך'? אמר לו, אל תשיב לי ממנה, בלשון יחיד אני שונה אותה ולא בלשון סתם משנה. שאני אומר: אלעזר בן יהודה אמרה. ששנינו בברייתא, השוחט את העולה להקטיר כזית מעור שתחת האליה⁷⁴⁹ חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו, פיגול וחייבים עליו כרת. אלעזר בן יהודה איש אבלום אומר משום רבי יעקב, וכן היה רבי שמעון בן יהודה איש כפר עיכום אומר משום רבי שמעון, אחד עור פרסות, ואחד עור הראש של עגל הרך, ואחד עור של תחת האליה, וכל שמנו חכמים גבי טומאה שעורותיהן כבשרן. להביא עור של בית הבושת. חוץ

עור הראש של עגל הרך

746 ריש לקיש – מתקיפי ארץ ישראל, יומא (ט): 'מאן דמשתעי ריש לקיש בהדיה – יהבי ליה עיסקא בלא סהדי', ורבי זירא מחסידי בבל (ב"מ פה). כל תלתין יומין בדיק נפשיה ושגר תנורא וסליק בגוה'. רש"י.

747 וכשפירש מלינק אף על פי שעדיין הוא בתוך שנתו, כבר הוקשה עורו. ואם עבר שנתו, אף על פי שיונק לא, שצריכים את שני התנאים. רש"י.

748 עמוד ב'.

749 המחשב בדבר שאין דרכו לאכול כגון לאכול למחר דבר שאין דרכו לכך כחלב, או להקטיר למחר דבר שאין דרכו להקטיר כבשר שלמים וכו', אינה פוסלת עד שישחט ויחשב לאכול או להקטיר דבר הראוי. רש"י.

למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת.

אמר רב, 'עור בית הפרסות' בית הפרסות ממש, ולא עור שעל עצם השוק מן הקרסולים עד הארכובה. רבי חנינא אמר, כל עור שעל עצם השוק מרכובה התחתונה שחותכין בשעת הפשטת בהמה.

עור של תנשמת

תנו רבנן, "הטמאים" מהה"א למדים

לרבות עורות שרצים הרכין, שיהו כבשר.

יכול אפילו כולן? תלמוד לומר: "אלה". ואמר רב שאין הכוונה לכל שהוזכרו, שיון ש"למינהו" הפסיק הענין, ו'אלה' מדבר רק על פסוק האחרון: האנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת. שואלת הגמרא למה לא שנינו תנשמת? אמר רב שמואל בר יצחק, רב הוא כתנא והוא שונה במשנה גם 'תנשמת'. ואמר רב ששת בריה דרב אידי, התנא שלנו לא שנה 'תנשמת' שהוא סובר כרבי יהודה, שלא למדים מהמילה 'הטמאים' אלא מסברא, דגישתא. כל שאין ממש בעורן שהוא רך ואין לו ממש עור קרוי 'בשר', כרבי יהודה שאמר 'הלטאה כחולדה'.

למדנו במשנה, כולן שעובדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין, חוץ מעור האדם. שואלת הגמרא, משמע שרק אם 'הילך' אבל ללא הילוך אינו נטהר. והרי תני רבי חייא, אוזן חמור שעשאה כטלאי לקופתו טהורה. הרי שדי במעשה ללא הילך, וגם כאן שיועיל נתינתו לפני הדריסה אף אם לא ייהלכו עליו? דוחה הגמרא, שם שם נטהר בטלאה רק אם הילך.

כמה 'כדי עבוד'? אמר רב הונא אמר רבי ינאי, ארבעת מילין.